

Drengen fra det gamle Nørrebro

1946 – 1981 35 år på Nørrebro

Jeg er født 8. september 1946 på Blågårds Plads 17, 2 tv af Karla Marie Frederiksen (født Rasmussen) 26. juni 1916, død 4. maj 2007 kl. 14:05 på Herlev Hospital, begravet på Ørslev Kirkegård.
Min far var Svend Aage Helge Frederiksen, død,? de blev gift 12. oktober 1940.
Jeg blev døbt 25. december 1946 i Sct. Johannes Sogn, Blågårds Kirke af Pastor R. Jørgensen.

Det var en lejlighed på 2 værelser, wc og køkken med koldt vand samt en kakkelovn, som var den eneste varme kilde på ca. 40 ²m og så var vi heldige, for vi havde wc i lejligheden. I mange af de lejligheder som lå i kvarteret, skulle man i gården eller på den anden side af gangen i korridor ejendommene, for at komme på wc, med et stearinlys i hånden og en rulle wc-papir under armen også selv om det var frostvej og sne.

Lygterne på Blågårds Plads og de nærliggende gader var gas lygter som blev tændt af en mand (Lygtemanden). Det var sådan, om dagen brændte der en lille vågeflamme, det, man i dag ville kalde "stand by". Han kom så efter solnedgang med sin stok, hvor der sad en lille krog i den ene

ende, og med den hev han i en ventil oppe under lampeglasset, så blussede lampen op. Om morgenen gik han sin runde igen og lukkede lamperne ned til lille blus.

Kirken jeg er døbt og konfirmeret i hedder Blågårds Kirken, det var et sted flere af os kom i for at få lidt underholdning. Der var ikke så mange ungdoms -klubber, fodbold – klubber m.m. som der er i dag, dengang måtte vi selv finde på noget underholdning.

Der var film i krypten under Blågårds kirke om søndagen, hvor de viste stumfilm med Gøg og Gokke, Rollingerne, Harold Lloyd eller andre komikere. Vi unger var ikke så meget for de kirkelige ting, der som regel fulgte med, før de viste filmene. Blågårds Plads var et godt sted at lege, eller stå på rulleskøjter. En del af pladsen var stor plan, forsænkning (Grøften) i terrænet og omkranset af store granitblokke med 22 sten skulpturer af Kai Nielsen placeret rundt omkring.

Jeg vil starte med at beskrive Blågårdsplads, som blev anlagt mellem 1902 og 1908.

Selve Blågårdsplads ligger midt i Blågårdsgade på højre side set fra Nørrebrogade. Det var en stor firkantet, omkranset

med høje træer og bænke. Det første man så var en stor plakatsøjle. Den var altid fyldt med forskellige plakater, som enten indeholdt oplysninger til borgerne eller også salgsplakater. Selve plakatsøjlen var så stor, at der var en dør i og inde bag døren stod der plakater, en spand med lim og en kost. Der var også en stige. Dette kunne man se, når "plakatmanden" havde låst døren op og skulle sætte nye plakater op.

Det næste man så var en avisiosk. Ordet kiosk var nok lidt overdrevent. Jeg vil hellere kalde det et lille avishus.

Avishuset var vel 1,5 x 1 meter. Der var et lille bord og en bænk. Her sad så avismanden.

Rundt om ham på væggene og på gulvet lå så alle hans aviser. Uden på huset var der så nogle metalrammer, hvori han kunne opsætte sine "spisesedler" for de forskellige aviser. På siden af huset var der en halvdør og ud mod Blågårdsgade var der et lille vindue, som kunne skydes frem og tilbage. Der var også en lille hylde "disk", hvor han kunne lægge de solgte aviser ud til kunderne og en lille skål til penge.

Om sommeren stod halvdøren altid åben, men om vinteren var den lukket. Når det var rigtig koldt havde han så en lille petroleumsovn som han tændte. Der blev meget hurtigt varmt og lugten af petroleum og de tørre aviser gjorde, at der var en meget dårlig lugt inde i selve huset.

Det var også pladsens mest benyttede samlingssted. Folk købte ikke bare en avis, de stod også og sludrede lidt om dagens nyheder og anden sladder, som avismanden havde hørt. Han var altid godt orienteret om, hvad der skete i området. Avismanden hed Johansen og havde en søn der hed Ib.

Johansen og Ib boede i Gartnergade, Ib gik på samme skole som mig Hellig Kors Skole.

Jeg kom en del hos Johansen i avis huset, fordi når han skulle have fri en ½ eller en hel dag, passede min far avis huset og så sad jeg på en lille fodskammel i bunden af huset og læste Anders And blade.

Mange af de faste kunder, havde "uge regning". De små sedler med navne og antal købte aviser sad på en stor, spids nål over hans bord. På et tidspunkt kom der en mand og ville betale sin regning.

Johansen tog nålen ned fra væggen, tog alle sedlerne af, hvorefter han med et hårdt tryk satte nålen ned i sit lår.

Herefter fandt han regningen. Manden betalte, hvorefter Johansen atter hev nålen ud af låret, satte sedlerne på nålen og satte den fast på væggen. Jeg gjorde store øjne over den begivenhed, som jeg ofte så. Johansen havde et kunstigt ben som var lavet af træ. Johansen var en sød og sjov avismand, som altid havde en god historie i ærmet.

Lidt længere henne på pladsen, stod der en gadehandler, som solgte frugt og grønt. Det var ikke en fast "forretning". Hver aften blev det hele pakket sammen og låst inde i vognen, hvorefter den blev kørt væk.

Det var nu ikke altid den frugt og de grønsager som blev solgt fra vognen var lige frisk. Det var bedst hvis kunderne selv kunne få lov til at se og vælge de ting, som de ønskede at købe. Hvis ikke kunne man sagtens risikere, at nogle af varerne måske var lidt rådne.

Efter grøntvognen stod der en lille pølsevogn. Pølsemanden var en slank mand, som hed Georg. Næsten lige ved siden af pølsevognen lå så den "rigtige" avis-/telefonkiosk. Her kunne man købe aviser, blade, kuverter, frimærker, cigaretter, lidt slik. Omme bag på kiosken var der en dør ind til to telefon rum. Telefon rummene var adskilt med to døre som kunne skydes frem og tilbage. Fra telefonboksene var der så en lille rude ind til selve kiosken. Her kunne man få vekslet sine penge til at putte i telefonautomaten. Så vidt jeg kan huske kunne man telefonere for 10 øre.

Alle disse handlende havde deres plads ud mod Blågårdsgade.

På den venstre side af Blågårdsplads lå så vores pissoir. Et pissoir er et tissehus for mænd. Vores pissoir havde en flad forside ud mod pladsen og en halvrund skærm som bagside. Bag forsiden var der opsat nogle plader og i gulvet var der en tisserende med et hul i midten således at tisset kunne løbe ned. Jeg ved ikke rigtigt hvor det løb hen.

Der var to åbninger mellem selve "tissehuset" og bagskærmen. Der var vel plads til fire personer, som kunne lade deres vand samtidig. Bagskærmen bevirkede, at man ikke kunne se ind i "huset". Dette pissoir, som ikke lugtede særligt godt, var lavet af støbejern og var dekoreret med en masse, små halvkugler på den udvendige side. Det hele var malet med en mærkelig grå/grøn farve.

Lige bag pissoirer var der en vandpost, så man kunne vaske hænder. Det var der vist ikke ret mange der benyttede sig af på det tidspunkt, men den var god at have hvis man var tørstig, så slap man for at skulle op for at få noget at drikke når man spillede fodbold i "grøften"

Midt på selve pladsen lå Grøften eller Graven, som den også blev kaldt. Vi har altid kaldt den Grøften. Grøften blev etableret i sin nuværende form i 1919.

Grøften var en stor firkantet plads, som lå lidt dybere end den øvrige del af Blågårdsplads.

Grøften havde, i modsætning til den øvrige del, som var belagt slagter, fliser i bunden. Rundt om grøften var der lavet stensider af store, firkantet granitsten. I hvert hjørne var der stentrapper ned til grøften. På den ene side af trappen stod der store sten som havde forskellige motiver. Fælles for alle disse hjørnesten var, at der var figurer af legende eller klatrende, nøgne børn.

Mellem trapperne var det så med mellemrum opsat forskellige figurer af voksne mennesker. På højre side af Grøften stod så "Talerstolen". Der var en firkantet forhøjning med trapper på de tre sider. Med front mod Grøften stod der to store sten og mellem disse sten var der opsat et jerngælender mod grøften. Nede i grøften mellem de to store sten var der lavet en stor stenbænk, som man kunne sidde på.

Årsagen til at denne forhøjning hed "Talerstolen" var, at den blev brugt som en talerstol, når der var forskellige møder på Blågårdsplads, hvad der ofte var tidligere.

Mine første oplevelser på Blågårdsplads husker jeg ganske godt. I begyndelsen kunne man ikke se de forskellige figurer som omkransede "Grøften". Alle figurerne var tildækket med brædder for at skåne dem mod hærværk i krigens tid. Over det meste af Blågårdsplads var der anlagt bunkers, som havde beskyttelsesrum, hvor befolkningen kunne søge tilflugt i under krigen.

Bunkersene og brædderne omkring figurerne blev senere fjernet, hvorefter disse flotte figurer atter kom frem i lyset. Disse figurer viste sig på et senere tidspunkt at være ganske gode til at kravle og

klatre på, hvad vi ofte gjorde.

I mange år var der ofte musik i Grøften. Det var et militærorkester eller Frelsens Hær som kom og spillede for alle os, som opholdt på Pladsen. De spillede godt og vinduerne i husene omkring, blev ofte lukket op, så beboerne bedre kunne høre den dejlige musik.

Vi så ved flere lejligheder fra 1969 "Clausen og Petersens Gadecirkus" (Erik Clausen, Leif Sylvester Petersen) de optrådte i Grøften for alle os unger. Jeg fik ofte en mønt af min mor som jeg kunne smide i hatten som lå på jorden.

Om søndagen gik jeg ofte i en af de lokale biografer sammen med nogle af mine lege kammerater fra Pladsen hvis vi ellers kunne skrabe de 0,75-1,50 kr. som det kostede i starten af 1950. Der var "Regina" på H.C. Ørstedesvej, "Odeon" på Fælledvej, "Colosseum" på Jagtvejen eller "Nørrebro Bio" og "Nora Bio" på Nørrebrogade. Bygningerne eksisterer den dag i dag, men biograferne er væk. Det var gerne en cowboy- eller fægtfilm, vi skulle se. Vi måtte møde op i god tid før forestillingen for at stå i kø, bare for at få billetter. Bagefter stod vi i kø igen, indtil de åbnede dørene, for det gjaldt om at komme først ind for at få en god plads ellers var der kun cowboy rækkerne tilbage helt oppe på de forreste rækker og der lå toiletterne, så der lugtede af tis. Pladserne var nemlig ikke nummereret.

Omkring 1952-53 fik vi så noget helt nyt på "pladsen".

De sidste bunkers (beskyttelsesrum) fra besættelsen blev revet ned og vi fik en legeplads, med en sandkasse, et gyngestativ og to vipper, det var lidt af en sensation. Vi var ellers henvist til at gå på Kapelvej, Hans Tavsens Parken eller Trekanten som lå over for Sankt Joseph Hospitalet i Korsgade for at lege på en legeplads.

Vi fik fjernsyn omkring 1957-58. Det var et 17 eller 18" sort/hvid "Arena" købt i Radio Arena i Blågårds Gade. Der fandtes kun én størrelse skærm. Der var kun dansk fjernsyn i handelen, til gengæld var der mange producenter f.eks.: Thor, Arena, Eltra, B&O og et par stykker til, jeg ikke husker.

Det kostede 2000 kr. på afbetaling for et fjernsyn, en stor investering, ca. 20.000 kr. i dagens mønt. Der var derfor kun nogle få tusinde mennesker i Danmark, der havde fjernsyn på det tidspunkt. Kabinetterne var lavet i træ. Teaktræ eller mørkt nøddetræ var det mest almindelige. Senere kom der mere avancerede modeller med indbygget radio og grammofon. Det var lidt af en sensation at have et fjernsyn, alle var fascineret af de levende billeder og så i egen stue. Ungarnsudsendelserne, hvor der blev samlet ind til Ungarn, var noget af det bedste underholdning dengang. Der var kun én tv station, der sendte, nemlig Danmark, og i lang tid kun et par timer, et par aftener om ugen.

Historien om Blågårds Plads:

1500 ***Landsbyen Serritslev*** kommer under Københavnsjorder.

1527 ***Serritslev landsbys*** jordtilliggender Rådmandsmarken stilles til rådighed for rådmændene som belønning for deres arbejde på Rådhuset.

Der eksisterede en bro mellem Sortedams søen og Peblinge søen, som forbandt byen med Nørre Landevej nuværende Nørrebrogade.

1562 ***På dette tidspunkt*** findes der sikre udsagn om en bro med samme placering som den nuværende Dronning Louises Bro, den såkaldte »Fjællebro«.

1616 ***Flyttes*** byens teglværk ud til Teglgården i det senere Blågårds kvarter.

1619 ***Omkring denne tid*** er området etableret som en egentlig forstad til København og beboet af 123 familier.

1621 ***Bygger Christian d. 4*** en stor avlsgård til Rosenborg slot Ladegården ved Ladegårdsåen, som dels skal være et fremskudt fæstningsværk, dels avlsgård, som forsyner hoffet med levnedsmidler. Den bliver senere arbejdsanstalt.

1631 ***Tagenshus opføres*** som bolig for vangemanden, ved nuv. Tagensvejs nordside lige ved Rådmands-gade.

1658 ***Bebyggelsen*** afbrændes under svenskekrigen.

1660 ***Svenske krigen slutter.*** Enevældet indføres. Velhavende borgere begyndte at erhverve sig grunde på fælledeerne, som hidtil havde været fælleseje for byens indbyggere.

- 1661** *Demarkationsgrænsen* ligger ved søernes indre kant.
Johan Merhof fik tilladelse til at bygge et hus ved Nørre Landevej med ret til udsækning af stærke drikke. Her bygges også en række møller. Udenfor Nørreport ved skansen bygges Store Ravnsborg.
- 1670** **Al bebyggelse mellem volden** og søerne beordres nedrevet af forsvarsmæssige grunde. De firmaer der lå på arealet måtte flytte uden for søerne. De såkaldte blegemænd udflyttes fra området mellem Søerne og volden til ydersiden af Sortedams-søen. Her etableres 24 blegdamme, hvor der bleges tøj. Dette gav navn til Blegdamsvej. Blegdamsvej begynder at tage form. I de følgende årtier opstår en relativt sammenhængende bebyggelse langs vejen. Der er nu syv møller i området.
- 1679** **Afholdes den første** militære mønstring på Nørre Fælle.
- 1682** **Flyttes demarkationslinien** til Jagtvej/Falkoner Alle.
Demarkationslinien var dikteret af militære grunde og betød, at der indenfor den ikke måtte bygges grundmurede huse, men kun ét plans bindingsværks huse, der hurtigt kunne nedbrændes for at give kanonerne frit skudfelt ved en krig. Blegemændenes huse og møllerne fik dog lov til at blive stående inden for linien. Der blev dog ikke taget særligt strengt på de nye bestemmelser, især ikke når det drejede sig om privilegerede personer.
- 1684** **Anlægges Mosaik Kirkegård** anlægges ved den senere Møllegade, som i begyndelsen bliver kaldt Jødevej.
Det ægte jødiske præg er i høj grad bevaret, således ses flade, opretstående gravsten med hebraiske indskrifter. Efter mosaik tradition vender indskrifterne mod øst. Den ældste gravsten er dateret 1693, hvilket må betyde at gravlæggelsen har fundet sted, før den officielle oprettelse.
Oprindelig hed Møllegade Sandgravsvej, da der i gamle dage lå store sandgrave, hvor nu De gamles Byer opført. Sandet brugtes bl.a. til hvidskuring af gulve. Senere fik gaden i folkemunde navnet "Jødevejen", da kirkegården var anlagt. Under englændernes belejring 1807 kom stedet i skudlinien. Major Blom fortæller, at da englænderne nåede "Jødekirkegården", satte de sig "bag det derværende Plankeværk, som var forsynet med Skydehuller, og aabnede en morderisk Ild, der standsede vor Fremrykning". Efter træfningen blev nogle engelske soldater begravet på kirkegården og deres grave er bevaret.
- 1697** **Ved Peblingesøen opføres** en sommerbolig for Københavns statholder, Christoffer Gabel.
- 1706** **Prins Carl, Frederik den Fjerdes broder**, overtager stedet og bygger ny hovedbygning, som tækkes med blålige tagsten, deraf navnet »Blågård«.
- 1710** **Under den store nordiske krig** ligger 15.000 soldater i lejr på Nørre Fælle i 4 uger. Ladegården bliver militærhospital og et par år senere også pesthospital med kirkegård ved nuv. Hans Tavsens Park.
- 1720** **Landstedet Solitude opføres.**
- 1733** **Ladegården omdannes** til kombineret sygehus, fattiggård og straffeanstalt.
- 1744** **Nørre Alle og Skt. Hans Torv anlægges.**
- 1750** **Jagtvejen og Nørrebro Runddel anlægges.** Runddelen som jagtrunddel for kongens ryttere.
- 1760** **Anlægges den første del** af Assistents kirkegård. Kirkegården anlægges på en gamle tobaksplantager — med de ældste afdelinger ved den senere Kapelvej. Det inderste stykke af Nørre Landevej (Nørrebrogade) brolægges og kaldes herefter Nørrebroe. I første omgang virkede den som fattigkirkegård. Det blev også et yndet udflugtsmål hvor der blev drukket, sunget og festet mellemgravene.
- 1761** **Nørrebroes første skole oprettes** på 12. blegdam, som landsbyskole, der hvor Trepkasgade nu udmunder i Blegdamsvej. Den fungerer til 1871.
- 1770** **Førte den sindsyge kong Christian d. 7** et vildt selskabsliv på Blågården.

- 1791** *Landets første seminarium* Blågårds Seminarium får til huse i bygningerne på Blågården 1805.
- 1805** **Assistens Kirkegård udvides**, i denne forbindelse opføres graver-boligen ved Runddelen og porten samme sted.
- 1807** **Den engelske flådes** bombardement af København. Blågårds Seminarium flytter og de efterhånden medtagede bygninger bliver brugt til lazaret.
- 1810** **Demarkationslinien** flyttes til Jagtvejen og fast holdes til 1852.
- 1820** **Anlægges Blågårds vejen** i forbindelse medudstykningerne:
Den gik fra Nørrebrogade til Ladegårds åen, i et lige stykke, med undtagelse af det sidste stykke det skyldes Åens bredde på stedet og ville betyde et større brobygningsarbejde over åen. Korsgade er anlagt på samme tid, begge som simple jordveje uden brolægning. Blågården bliver indrettet til teater. Det bliver den sidste store rolle for stedet.
- 1822** **En del af Ladegården** nedrives, resten af bygningerne indrettes til arbejdsanstalt, som udvides 11 år senere.
- 1828** **Området blev udstykket** og opkøbt af isenkræmmer Heegaard, der etablerede et jernstøberi, hvor Blågårds Plads nu ligger. Dengang i meget landlige omgivelser med små haver, gartnerier og lave træhuse, der i henhold til demarkationsbestemmelserne hurtigt kunne nedrives. Blågårds hovedbygning indrettes til teater, jorden sælges fra - bl.a. til Heegaards Jernstøberi.

Blågårds Plads blev til:

Navnet Nørrebro eksisterede knapt dengang, men vandt indpas efterhånden som hovedstadens nordgående landevej mod Frederiksborg blev brolagt.

Området lå på landsbyen Serridsslevs tidligere jorde, men begyndte at antage karakter af forstad. Ud over landstederne Blaagaard, Solitude og Store Ravnsborg bestod forstaden stort set blot af Nørrebrogades forløber, Nørre Landevej med traktørsteder og tilhørende stalde.

I området fandtes en mosaik kirkegård og Assistents Kirkegård bag en gulkalket mur langs landevejen. Desuden lå der møller, gartnerier og nogle jordveje, lave træhuse, Blegdamme, enge og overdrev for kvæg på græs.

Vokseværk:

I starten efter voldenes fald i 1852 blev Blågårds -terrænet gradvis bebygget med mindre etage ejendomme og villaer - uden nogen form for planlægning.

Folk flyttede til området. Samtidig opstod der småindustrier og værksteder i den nye forstad. Specielt havde isenkræmmer Mathias A. Heegaard tidligt opkøbt udstykket jord fra Blågården. Allerede i 1828 etablerede han et mægtigt jernstøberi præcis der hvor Blågårds Plads ligger i dag. Netop derfor undslap lige denne rektangel datidens planløse vokseværk og hastyggeri. I 1870-80'erne, da tilstrømningen af landfolk eksploderede, kom byggeriet i Blågårds kvarteret for alvor i gang - stadig uden overordnet plan. Fire til seks etagers lejekaserner skød op som paddehatte i området. Det var rent spekulativt byggeri med høj beboelse og snævre baggårde.

Heegaards Jernstøberi og Maskinfabrik

Heegaards Jernstøberi var en af de første industrivirksomheder på Nørrebro. I 1828 etablerede isenkræmmer M. Anker Heegaard sin virksomhed i haven til det gamle Blågård Slot.

Da Heegaards sønner i 1837 tog over efter faderens død, lå jernstøberiet stadig i grønne omgivelser. I 1857 købte den yngste af sønnerne, Steffen Peder Anker Heegaard, et lerbrænderi i Blågårdsgade og udvidede fabrikkens areal til at omfatte det meste af den nuværende Blågårds Plads.

Jernstøberiet flytter:

Omkring århundredskiftet var Blågårds -området et tætbygget, tætbeboet og ekstremt usundt kvarter, der savnede lys og luft. Derfor opkøbte Københavns Kommune i 1898 Heegaard nu fraflyttede jernstøberi. Meningen var at anlægge et stærkt tiltrængt rekreativt åndehul midt i det tætpakkede Blågårds -kvarter.

På fabriksgrunden anlagde kommunen i 1902 en åben gruset plads indrammet af lindetræer. Blågårds Plads har mere end 100 år på bagen.

Samtidig begyndte beboelsesejendomme at rejse sig, og i 1884, da stifterens sønnesønner overtog jernstøberiet var det omgivet af høje huse på alle sider.

Virksomheden fremstillede alt fra husholdningsgenstande til dampmaskiner, industri- og landbrugsmaskiner; blandt Nørrebros befolkning var Heegaard navnlig kendt for sine emaljerede gryder.

I 1898 flyttede virksomheden til Lyngbygade, den senere Hillerød-gade. Det var slut med udvidelsesmulighederne på indre Nørrebro. Miljøhensyn har næppe spillet ind, rygende skorstene og larmende maskiner var tidens tegn på foretagsomhed og fremskridt. Efter flytningen henlå pladsen som en tomt - et eldorado for kvarterets drenge og for klunsere.

Steffen P. A. Heegaard var på mange måder typisk for tidens vidtfavnende industrimand. Han var politisk aktiv som medlem af Borgerrepræsentationen og som medstifter af Arbejderforeningen af 1860, der i årene før det socialistiske røre ydede en filantropisk indsats til forbedring af arbejderstandens kår.

Heegaard engagerede sig også organisatorisk i industrialiseringen. I årene 1871-76 virkede han som formand for Industriforeningen. I den egenskab planlagde han den nordiske industriudstilling i København i

Arbejdere fra Ludvigsen & Hermanns jernstøberi. fotograferet i anledning af virksomhedens 60 års jubilæum i 1898. Nørrebro Lokalhistoriske Arkiv.

Rud. Rasmussens Snedkerier

I 1869 fik Rudolf Rasmussen borgerbrev som snedkermester i København, og sammen med sin svoger købte han i 1875 ejendommen Nørrebrogade 45.

Ejendommens facade vender ud mod Stengade, som dengang hed Nørrebro Stræde. Her, hvor der tidligere lå en kavalerbygning til Blågård Slot, opførte man en 4-etages værkstedsbygning for hånd- og maskinsnedkeri.

Rud. Rasmussens Snedkerier placerede sig hurtigt som en virksomhed, hvis produkter var i absolut topklasse. Dansk møbelkunst, som har opnået international berømmelse, står i gæld til værksteder som Rud. Rasmussens, som har formået at fastholde og videreudvikle et højt kvalitetskrav til materialer og formgivning.

Af de kendte møbelarkitekter, som har samarbejdet med Rud. Rasmussen, er flere, hvis møbler regnes blandt de danske klassikere. Det gælder f.eks. Kaare Klint med "Safaristolen" og Mogens Koch med hans kvadratiske byggereol.

Firmaet, der nu indehaves og ledes af familien i 4. generation, er fortsat på toppen af dansk møbelkunst.

Men saneringsbølgen over Nørrebro i begyndelsen af 1980'erne var ved at vælte Rud. Rasmussens Snedkerier. Københavns kommune ønskede at nedrive bygningerne. Det blev dog forhindret i sidste øjeblik, og aktiviteterne kunne fortsætte på det gamle sted.

Rud. Rasmussens Snedkerier i gården bag Nørrebrogade 45, 1892. Til venstre ses den først opførte værkstedsbygning og ud mod Nørrebrogade den gamle toetages bygning. Hesten på billedet brugtes til at trække en vogn med møbler rundt til firmaets kunder. Københavns

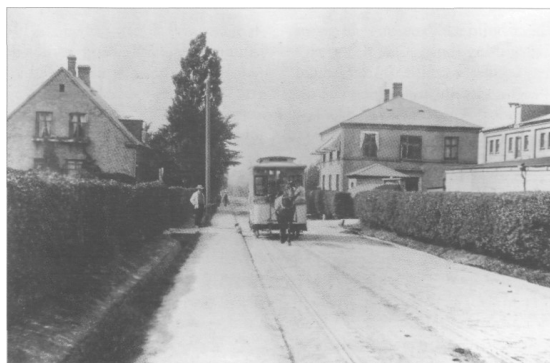
Titan

Siden 1885 havde S. C. Hauberg haft sin maskinfabrik og elektrotekniske virksomhed på Tagensvej, hvortil han fik anlagt en hestetrakket sporvejslinie efter at have faet erstattet gangbroen over Sortedams-søen med en dæmning. I 1897 indgik Hauberg i en fusion med en række smede- og maskinindustrielle virksomheder under navnet Titan.

I 1904 opførtes en ny Fredensbro, som gjorde Nørrebro siden af Sortedams-søen lettere tilgængelig og gav stødet til en hurtig udbygning af kvarteret langs Tagensvej.

Titan specialiserede sig i fabrikation af elektrisk transportudstyr -dynamoer, elevatorer, kraner og løsningsanlæg. Produktionen sigtede både på hjemmemarkedet og på eksport. Det blev en af Danmarks største industrivirksomheder og den største i branchen i 1914, hvor Titan beskæftigede 580 industriarbejdere.

I 1965 overtog Thomas B. Thriges Fond aktiemajoriteten i Titan. Det blev begyndelsen til sammenlægningen af Danmarks to største elektromotorfabrikker under navnet Thrige Titan.

Sporvognslinien herud blev anlagt på initiativ af Hauberg i 1880'erne som transportmiddel for arbejderne fra boligområderne inde i byen ud til fabrikken. Foto ca. 1890, Københavns Bymuseum.

Atlas

Samtidig med Titan etablerede en anden jernindustriel virksomhed sig på ydre Nørrebro. Det var A/S Atlas, der i 1897/98 byggede en fabrik på hjørnet af Nørrebrogade og Baldersgade.

Hovedproduktionerne bestod af køleaggregater og dampmaskiner. Kundekredsen var slagterier, mejerier, bryggerier og margarinefabrikker rundt om i landet, men Atlas eksporterede også en betydelig del af sin produktion. Nyudviklingen af dampturbiner til elværker og større industrianlæg tærede imidlertid på ressourcerne, og det var først efter en omlægning af produktionen i 1950'erne, at regnskaberne viste overskud.

Atlas etablerede en ny produktion af husholdningskøleskabe i Lundtofte og kunne med det nye produkt udnytte den udvidelse af det private forbrug, som velstandsstigningen fra omkring 1960'erne førte med sig.

Det yderste Nørrebro prægedes af en række store virksomheder. Ude ved baneterrænet lå papirfabrikken, og på grænsen til Østerbro etablerede Laurits Knudsen sin elektrotekniske virksomhed. Mellem disse to virksomheder, i Aldersrogade, byggede den internationale bilkoncern General Motors i 1923 en samlefabrik for biler. Det at en udenlandsk virksomhed etablerede sig i så stor en målestok var noget nyt og uset på Nørrebro. Men GM's fabrik skulle også dække det stigende behov for biler i hele Skandinavien og Baltikum.

Schønning & Arve

Også den kemiske industri var tidligt ude på Nørrebro. De forenede Gummi og Luftringefabrikker etablerede sig i 1896 med en beskeden bygning i Heimdalsgade, som i 1934 blev udvidet med en stor ny bygning. Schønning og Arve blev fra 1932 Danmarks førende virksomhed for fremstilling af dæk og slanger til cykler og motorkøretøjer. I løbet af 1930'erne voksede konkurrencen fra

udenlandske mærker som Dunlop og Avon i en sådan grad, at firmaets produktion af dæk og slanger til motorkøretøjer næsten faldt bort. I stedet koncentrerede virksomheden sig om markedet for cykler.

Schønning & Arve i Heimdalsgade. Foto fra 1970'erne.
Nørrebro Lokalhistoriske Arkiv.

Et mørkt maltet...

Maltet rugbrød blev en ny betegnelse i årene omkring århundred skiftet. I 1897 begyndte Schulstads brødfabrik i samarbejde med kemikeren Chr.

Ludvigsen at producere maltsyret rugbrød. Det faldt i den grad i kundernes smag, at "et maltet" blev et begreb i de københavnske brokvarterer.

Schulstads brødfabrik var i 1890 flyttet fra den indre by til Blegdamsvej ved Skt. Hans Torv. På Nørrebro indledte Schulstad samarbejdet med Ludvigsen. Brødfabrikken voksede og det stillede krav til distributionen, der i 1900 blev klaret af 10 vogne og 20 heste, mens der i 1914 skulle 25 vogne og 50 heste til at klare udbringningen af brødet.

Brødbil fra Schulstad & Ludvigsen. Brødkuskene skiftede i 1920'erne hestevognene ud med biler.
Foto ca. 1925, Nørrebro Lokalhistoriske Arkiv.

I 1900 måtte en brødkusk hjemmefra kl. 4 om morgenen og var ofte først tilbage i hjemmet kl. 10 aften. Vognen skulle fyldes med brød, hestene fodres og spændes for, så første tur kunne begynde kl. 6.

Fabrikken i Heimdalsgade kom til ved en fusion, og i 1920 udvidede og moderniserede Schulstad & Ludvigsen fabrikken. Den fik elektrisk drift, nye kedler og 16 ovne mod tidligere 4. Under det fornyede industrielle opsving fra 1950'erne flyttede Schulstad & Ludvigsen gradvis produktionen fra Nørrebro til Glostrup, hvor en nybygget fabrik stod færdig i 1967. Schulstad & Ludvigsen blev en af Nørrebros store brødfabrikker ved siden af det kooperative Arbejdernes Fællesbageri i Nannasgade.

Mere Historien om Blågårds Plads:

- 1830** *Nørrebro får primitiv gadebelysning.*
- 1840** **Kaptajn H.C. Bangert** overtager landstedet Solitude.
- 1844** **Nørrebros Apotek**, Nørrebrogade 20, oprettes - det første på Nørrebro.
- 1853** **Anlægget af sidegader** på Nørrebro begynder med Tømmergade og Smedegade. De første lejekaserner er — med dispensation - blevet opført allerede i 1847.
- 1857** Lov om gader, veje og vandløb. Loven bemyndiger kommunen til at overtage enhver privat vej med mere end et matrikelnummer. Allersgade på Ydre Nørrebro anlægges, opkaldt efter en grundejer, brygger Chr. Hansen Aller.
- 1870** **Var der 35 ejendomme i Blågårdsgade** og 21 husstande, heraf 38 i side-bag- eller havehuse. Det nye byggeri var fortrinsvis beregnet for borgerskabet og der var en stor andel af 4-6 værelses lejligheder.

- 1875** **Skt. Josephs Hospital** i Griffenfelds-gade opføres.
- 1879** **Blegdamshospitalet opføres** i årene 1876-79. Nu afløst af Panuminstitutet.
- 1880** Der er nu ca. 52.000 indbyggere på Nørrebro.
- 1885** **Skt. Johannes Stiftelsen** opføres mellem Blegdamsvej og Ryesgade.
- 1886** **Nørrebros jernbanestation** - i Ste-fansgade for enden af Jægersborg-gade - åbnes. Nørrebros Teater i Ravnsborggade indvies.
- 1887** **Dronning Louises Bro** indvies på dronningens 70 års-dag den 7. september. Fredensbro ændres fra gangbro til en dæmning. Herover føres en sporvognsline til Tagensvej.
- 1898** **10. januar.** Københavns Borgerrepræsentationen beslutter at købe en del af Anker Heegaard ejendom for at skabe en åben plads i Blågårds kvarter.
- 1900** *Den indre del af Nørrebro* var et tæt bebygget, overbefolket og usundt kvarter.

Blågårds Kirke - et vartegn:

Kirken blev først indrettet i en barak af kokkolit plader bygget i 1905 på den nordøstlige del af Heegaards fabriksgrund. Barakken fungerede som midlertidig kirke i næsten 20 år.

Den nuværende gotiske kirke tegnet af arkitekt Andreas Clemmensen blev opført 1925-26 og rummer 350 siddepladser.

Kirkebyggeriet er symmetrisk indpasset i det omkransende boligbyggeri og opført i samme røde teglsten.

Boligblok og kirke fremstår som en sammensmeltet facade-enhed.

Blågårds Sogn:

Kirken er et af pladsens vartegn og indgår i et treenigt kirke-samspil. Sammen med Brorsons Kirke og Hellig Kors Kirke betjener Blågårds Kirke menigheden i hele Sorte Firkant plus Rabarberland-kvarteret langs Struensegade.

Monumental plads-udsmykning:

Ti år efter anlæggelsen af Blågårds Plads på Heegaards fabriksgrund opstod så ideen til dens udsmykning.

1910

Opstod idéen om at udsmykke pladsen og Københavns Kommunes Kulturfond tog kontakt til arkitekt Ivar Bentsen og på hans anbefaling til dennes ven, den unge og forholdsvis ukendte billedhugger Kai Nielsen. Sammen tegnede de et noget usædvanligt projekt: En rektangulær, flisebelagt forsænkning, indrammet af en lav granitbrystning med i alt 22 figurer og figurgrupper, der skulle danne en lukket og tryk ramme om børnenes leg.

Tømre

Stenhugger

Skrædder

Slagteren

Smeden

Mureren

Bageren

Skomageren

Gartneren

Grønthandler

Fiskeren

Fiskerkonen

Fyraften

Brolæggeren

Bødkeren

Middagshvil

Trappe v/Bl.g

Trappe h/Bl.g

Trappe v/nr.17

Trappe h/Kroen

Sammensat

Figureerne er kraftfulde og udtrykker hårdt kropsarbejde. De forestiller forskellige håndværkere i arbejde - blandt andre smed, snedker, murer eller stenhugger. Desuden ser man legende børn som fast motiv gentaget pladsen rundt.

Indbygget i granitbrystningens nordøstlige langside hæver sig en tribuneagtig trappeformation som illuderer talerstol.

Den forsænkede del af Blågårds Plads var fra start tænkt og indrettet til folkemøder.

Med tribunen som podie er pladsen velegnet til koncerter og andre folkeforsamlinger. Og sådan benyttes pladsen stadig i dag.

1913

Den ambitiøse idé bag Kai Nielsens og Ivar Bentsens pladsanlæg var på én gang at skabe et tiltrængt, rekreativt åndehul og samtidig et værdigt og håndgribeligt minde over kvarterets hårdtarbejdende beboere. " En plads for menneskeligt liv" som Kai Nielsen præsenterede projektet for borgerrepræsentationen.

Som motiver for sit skulpturelle program valgte billedhuggeren dels buttede, legende børn, som han altid elskede at skildre, dels personifikationer af forskellige håndværk - smeden, snedkeren, mureren etc., alle i færd med at udøve deres respektive hverv. Ikke som skulpturer dengang sædvanligvis var placeret på en høj, ærefrygtindgydende sokkel, men integreret i forsænkningens lave granitbrystning, nede i børnehøjde, så ungerne kunne kravle og sidde på runde og "bløde" figurer og hoppe ned fra brystningen uden at få hul i hovedet.

Udlægningen og udsmykningen af pladsen, der faldt i god tråd med de overvejelser rådhusets politikere havde gjort sig om kunstens opdragende funktion, blev mødt med stor optimisme og forventning. Men pladsen affødte - allerede ved projektets præsentation på tegnebordet - en lang debat og modtog på grund af den anderledes udformning voldsom kritik fra repræsentanterne for den mere gammeldags kunstopfattelse. Nogle var ængstelige for, at skulpturerne skulle lide overlast pga. deres placering så tæt ved jorden, mens andre bekymrede sig om, hvorvidt pladsens hårde "gulv" overhovedet var egnet til børnenes leg.

- 1918** *Heller ikke ved pladsens afsløring i 1918* forstummede de kritiske røster: Kai Niensens enkle og rå, sammenkrøbne figurer - hvis form og størrelse er betinget af granitblokkens dimensioner - stilistisk og motivisk så forskellige fra samtidens øvrige skulpturarbejde i de offentlige byrum, at Blågårds Plads af kvarterets beboere - som den ellers var tænkt at tilgodese - hurtigt og ubarmhjertigt fik øgenavnene "Stenødet" og "Slavepladsen". Skulpturprogrammet blev kritiseret for at være udtryk for en borgerlig, romantisk forestilling om, hvad det var for en kunst arbejderne virkelig havde brug for - de sammenkrøbne skulpturer blev af nogle anklaget for at savne monumentalitet og forherligelse af den nye, bevidste arbejderklasse, mens andre fandt, at figurenes ansigter udtrykte håbløshed, underkastelse og nedtrykthed. "Et værre rædselskabinet kan man ikke tænke sig med dets forvredne og for huggede Figurer" fastslog Knud Bokkenheuser sågar i sin samtidige bog om Nørrebro. Anderledes positiv var den fremsynede Poul Henningsen, som i "Vor Tid" i 1918 roste pladsen som moderne skulpturs og arkitekturs foreløbig "eneste storslåede og gennemførte Resultat på Byens Gader og Torve". Om PH's udtalelse fortsat er gældende bør være op til den enkelte at vurdere. I alle fald er gemytterne faldet til ro på Blågårds Plads, selvom udformningen af det nyere byggeri på to af pladsens sider sagtens kunne give anledning til en ny diskussion.
- 1924** **Rundkørslen på Nørrebros** Runddel etableres som den første i sin art i København.
- 1930** **Den gamle Nørrebro Station** nedlægges, og samtidig forsvinder jernbaneoverskæringerne ved Rantzausgade, Jagtvej og Nørrebrogade. Nørrebroparken (i begyndelsen kaldet Stefansparken) anlægges på det gamle stationsareal. Samtidig indvies højbanen og den nye Nørrebro Station (elektrisk drift fra 1934).
- 1931** **Nørrebros Teater** nedbrænder 15. december, men genopføres kort efter.
- 1936** **Irma Fabrikkerne A/S** har deres oprindelse i Ravnsborggade 12. Københavns måske mest populære neonreklame »Hønen med æggene« opsættes ved Sortedam Dosseringen.
- 1942** **Ågade reguleres**, og Ladegårdsåen overdækkes til Jagtvej.

1940-1945 Under 2. verdenskrig var der beskyttelsesrum i form af bunkers på pladsen.

Der var mange uroligheder på Blågårds Plads og i kvarteret i denne periode. Nørrebroerne var meget aktive under folkestrejken i 1944. Uroligheder i forbindelse med folkestrejken i juni/juli. Varehuset Bulldog på Nørrebrogade, som solgte varer til tyskerne blev sat i brand.

De første ca. 4-5 år var der bunkers (beskyttelses rum) på Blågårds Plads de var blevet opført lige før 2.verdenskrig, dem legede vi på i de første mange år.

Fordi, der ikke var andre steder, vi, der var i den alder kunne lege. Disse bunkers blev revet ned i 1949 – 51 og det var lidt af en sensation, fordi man havde stadig 2.verdenskrig i baghovedet. I dag ligger der en legeplads, som stort set ser ud som den dag den blev bygget, men med lidt andre lege redskaber, men mere pædagogiske. Vi havde selvfølgelig grøften som er omkradset med Kai Nielsens statuer, her spillede vi fodbold, rundboldt og løb på rulleskøjter.

1952–1959 Skole Hellig Kors Skole lå i Hans Tavsens Gade var en af mange skoler på Nørrebro:

Mange af skolerne havde specielle øgenavne, Hans Tavsens Gades Skole (det røde plankeværk) Kapelvejens Skole som kun var for drenge og Jagtvejens Skole (Den Sorte) m.m. det var mange skoler inden for

under en 1 km². det var selvfølgelig fordi der var mange børn på Nørrebro, det var jo et arbejder kvarter specielt omkring Blågårds Plads.

Femmers Kvindeseminarium

Også et lærerseminarium for kvinder så dagens lys på Nørrebro.

Det skete næsten samtidigt med oprettelsen af Blågårds Seminarium, idet Nicolai Femmer i 1861 begyndte sit "Kursus til uddannelse af skolelærerinder", der senere blev til "Femmers Kvindeseminarium".

Kursus havde til huse i Griffen-feldsgade men flyttede i 1923 ud i sin egen imponante bygning i Hans Egedesgade. Her lå seminariet, til det blev nedlagt i 1938 og overlod sin bygning til Metropolitanskolen.

En Friskole på Nørrebro

En af de første skoler på det ydre Nørrebro lå ved Lygten på Frederiks-sundsvej 1. Den var blevet oprettet på samme tid som Blågård Seminarium i 1863, og der kom seminaristerne på græs for at få afprøvet kundskaberne i praksis.

I 1923 flyttede Femmers Kvindeseminarium til sin egen bygning i Hans Egedes Gade. Seminariet blev nedlagt i 1938, hvorefter bygningen blev overtaget af Metropolitanskolen. Foto: Wenzel, 1997.

Skolestuerne, som var indrettet i et par lejligheder, blev snart for trange. Skolebestyrer Rosendal, der ikke selv havde midler til en udvidelse, kom gennem kredsens omkring Grundtvig i Vartov kirke i forbindelse med en oliemøller Hendriksen, der havde penge og ville bruge dem på skolesagen. Præsten ved Vartov, J.C. Brandt, blev formand for skolebestyrelsen, og i 1874 flyttede Rosendals skole fra Lygten til Balders-gade 10, hvor en helt ny bygning var blevet opført. Det ydre Nørrebro var i 1870'erne ved at gennemgå samme forvandling fra grønt område til 4-5 etages beboelseskvarter som indre Nørrebro 20 år tidligere.

"Spekulationsbyggeri begyndte at florere, og elendige små og ofte solfattige lejligheder står den dag i dag (1947) som vidne om den hensynsløse udbytning, småkårsfolk blev genstand for", fortæller Rosendals søn, den senere biskop Axel Rosendal.

Småkårsfolkene havde generelt ikke råd til at sende deres børn i friskolen, og det grundtvigske frisind havde trange kår på stenbroen. Beboerne hældede mere til socialismen og foretrak de kommunale skoler, som var gratis. Alligevel holdt Rosendal ud til 1904 og havde i de bedste år op mod 100 elever.

En ildsjæl var han. Ved oplysende foredrag, oplæsningsaftener og andre kulturelle arrangementer søgte han at samle folk fra kvarteret omkring det grundtvigske budskab. Men det kneb, ikke mindst da han vedblev med at opretholde venskabelige forbindelser med sin gamle elev Julius Ifversen, der var blevet præst ved Hellig Kors kirke og havde udviklet sig, sagde nogen, til en ren helvedesprædikant.

Jagtvejens Skole blev opført 1888. Til højre ses tilbygningen, fra 1974. Foto: Wenzel, 1997.

Ifversen var en mand, der ikke lagde skjul på sine meninger. Med alle midler søgte han at dæmme op for, hvad han betragtede som socialisternes og marxisternes kamp for at udbrede gudsfornægtelsen i arbejderstanden. Han lagde sig ud både med sine sognebørn og arbejderbevægelsens ledere. Det gav anledning til idelig omtale i Social-Demokra-ten, som på sin side heller ikke lagde fingrene imellem.

Det københavnske skolevæsen

Skolevæsenet i hovedstaden hvilede på loven af 1814, der foreskrev tvungen almen skolegang fra 6-7 års alderen til konfirmationen.

Skolerne lå inde bag voldene. En undtagelse udgjorde den gamle Blegdamsskole fra 1761, der lå på 12. blegedam. Indtil 1840'erne var det den eneste offentlige skole "uden Stadens Nørre og Øster Port". Bleg-damsskolen blev nedlagt 1871. Men sideløbende med broernes bebyggelse rykkede skolerne uden for voldene.

I 1844 blev den københavnske skoleordning revideret. Der var behov for øget kontrol med, at børnene i den skolepligtige alder nu også blev sendt i skole. Børnearbejdet var udbredt, og mange fattige familier regnede med indtægten fra børnenes arbejde som en del af husholdningen. Dette holdt en del af de skolepligtige børn borte fra skolen.

I 1870'erne gjaldt det 12-13 pct. af børnene, og skolerne kom derfor under myndighedernes tilsyn. Skolekommissionen nåede frem til, at skolegangen skulle foregå enten om formiddagen kl. 8-12 eller om eftermiddagen kl. 13-18. Dermed mente man at have taget skyldigt hensyn til børnenes arbejde.

Indtil midten af 1870'erne måtte halvdelen af de skolesøgende børn gå i privatskoler. Der var for få kommuneskoler til at opfylde behovet. Først fra 1880'erne tog det kommunale skolebyggeri fart, og frem til 1900 faldt privatskoleelevernes antal til 11 pct.

Folkeskoler

Ved at følge opførelsen af offentlige skoler på Nørrebro kan vi få et billede af kvarterets udbygning og befolkningens vækst. Der tegner sig et mønster, hvor Indre Nørrebro omkring Skt. Hans Torv bliver tidligst udbygget med skoler. De kommunale skoler skulle helst placeres på grunde, som kommunen ejede, hvilket forklarer den tætte koncentration af skoler i bestemte områder på Nørrebro.

Så tidligt som i 1851 begyndte en privatskole sin virksomhed på Skt. Hans Torv 28. Seks år senere, i 1857, opførtes over for, i Nørre Allé 7, den første offentlige skole på Nørrebro under navnet Nørre Allés skole.

Fælledvejen fik sin skole i 1874, og otte år senere, i 1882, stod Skt. Hans Gades skole i nr. 25 klar til brug.

I området mellem Den sorte Firkant og Jagtvej gik skolebyggeriet knapt så stærkt. På Kapelvej 42 blev Kapelvejens skole opført i 1879 efter en ophedet debat om placeringen så tæt på kolerakirkegården. Kritikerne frygtede, at den inficerede jord ville afgive giftige dunster og bringe børnenes helbred i fare.

Den kraftige befolkningstilvækst i kvarteret i slutningen af 1890'erne gjorde det nødvendigt at opføre to nye skoler i samme gade, Hans Tavsens Gade. Først kom Hellig Kors skole i 1895, og otte år efter, i 1903, Hans Tavsens Gades skole - da var protesterne over sundhedsfaren døet hen. Da de små årgange slog igennem i begyndelsen af 1980'erne med faldende elevtal i området, førte det til justeringer i skolebilledet. I 1984 blev Kapelvejens skole nedlagt som folkeskole, og bygningerne indrettet til byhøjskole. Kapelvejens elever blev overført til Hans Tavsens Gades skole, der ændrede navn til Blågårdskolen.

Ved århundredskiftet var Indre Nørrebro og Rabarberkvarteret omkring Rantzausgade udbygget. De nye skoler blev opført på den anden side af Assistens Kirkegård, hvor grundene ikke var attraktive for private bygherrer.

Allerede i 1875 var Prinsesse Charlottøgades skole blevet opført på hjørnet af Jagtvejen. Godt 10 år senere kom i hurtig rækkefølge Sjællandsgade skole (1887), Jagtvejens (1888), Rådmandsgades (1889) og Husumgades skole (1890). En tilsvarende udbygning med skoler er ikke set hverken før eller siden. Den afspejler dels en nærmest eksplosionsagtig tilflytning til området omkring Jagtvejen i 1880'erne, dels at det kommunale skolebyggeri haltede efter befolkningstilvæksten.

Efter stormen lå skolebyggeriet stille indtil udbruddet af verdenskrigen i 1914, hvor Stevns­gade skole blev opført.

Den sidste skole på det yderste Nørrebro, Hillerød­gades skole, blev opført i 1915. Med den var det offentlige skolevæsen på Nørrebro udbygget til en kapacitet, der kunne klare også efterkrigstidens store årgange.

Andre skoler

Nørrebros Latin- og realskole i Ravnsborgade 11 var i 1880 en af de 10 latinskoler i København. Den blev senere kommunal mellem- og realskole og fik navneforandring til Ravnsborggades skole.

Carolineskolen i Prinsesse Char-lottesgade 24-36 blev opført i 1916 som jødisk fællesskole.

Katolsk Centralskole, Nørrebrogade 27, blev oprettet i 1940, da flere katolske menighedsskoler blev lagt sammen.

1979-1984 Kvarteret "Sorte Firkant" Der er flere forklaringer på navnets oprindelse.

En af de mest troværdige er, at betegnelsen opstod fordi myndighederne afmærkede alle børneværns- og politisager på et kort med sorte knappenåle.

Disse sad særlig tæt på Indre Nørrebro og dannede derfor en sort firkant begrænset af Peblingesøen, Åboulevarden, Kapelvej og Nørrebrogade. Navnet er opstået omkring 1970 og var en overgang meget benyttet i medierne. Efter at bydelen var blevet saneret brugtes udtrykket "den

rød-grønne firkant", men det slog aldrig rigtigt an. Bydelen gennemgik i perioden en meget store saneringer som betød en halvering af indbyggertallet.

Det gav anledning til flere kampe mellem politi og beboerne bl.a. kampen om børneinstitutionen i Todesgade og slaget om Byggeren.

Bydel i kog:

Den massive utilfredshed kulminerede i slaget om Byggeren og senere i slaget om Allotria.

På de ubebyggede tomter mellem Stengade og Blågårds Plads indrettede Nørrebro Beboeraktion en vældig byggelegeplads.

Den fungerede med åbenlys lokal opbakning, senere tillige med kommunal støtte til driften.

Maj 1980

Byggeren var et eldorado for kvarterets unger. For bystyret blev det også et utæmmeligt symbol på beboernes krav om større indflydelse på saneringen i kvarteret.

I det ærinde oplevede bydelen bål og barrikader igen og igen. Myndighederne måtte til slut gribe til bulldozer og kampklædt militarisme mod horder af ukuelige beboere - forældre, aktivister og børn - for at rydde Byggeren og fastholde tomten under dens nybebyggelse. Det skete i maj 1980.

Januar 1983

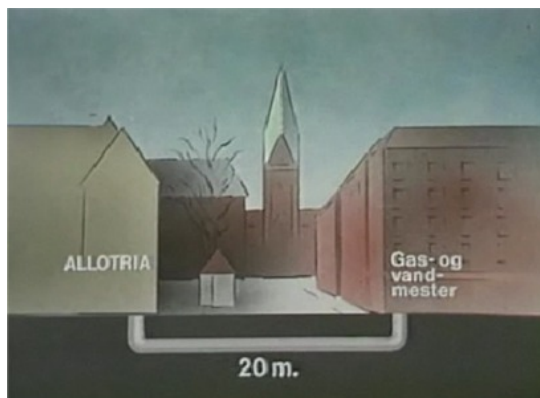
Slaget om den besatte og stærkt barrikaderede ejendom, kendt i kvarteret som Allotria. Allotria-bygning i Korsgade 45. En mægtig politistyrke blev gjort offentlig til grin, det vakte bred sympati og megen moro.

Tirsdag formiddag den 11. januar 1983:

Efter lang tids belejring blev huset stormet af kampklædt politi. Men de fandt huset tomt. De 35 Bz'ere undslap via en hemmelig tunnel, gravet under gaden. (Korsgade v/trekanten) over til en

blikkenslager der havde værksted i kælderen. En af de mere pudsige episoder udspillede sig der, hvor tunnelen endte, dvs. 18-20 meter fra Allotria, i kælderen under ejendommen på den modsatte side af Korsgade.

Her havde en lille gas- og vandmester værksted, men ved ni tiden den formiddag blev blikkenslagerens fredelige kaffepause pludseligt afbrudt: Linoleumsfliserne under hans skrivebord blev brækket op, og op af tilsyneladende ingenting steg i hurtig gåsegang 35 unge mennesker, ens klædt i blå kedeldragter, gasmasker og raidhuer.

Med et smil og et venligt "hej-hej" lagde de gasmaskerne og forsvandt derpå ud i baggården, hoppede over plankeværket til nabogården og ind under presenningen på den parkerede lastbil. Få sekunder senere var bilen forsvundet ud i Stengade.

Da en lille lastvogn med en blå presenning over ladet et par minutter over ni triller ud fra porten i Stengade, står der en betjent i lyseblå kampuniform og spærrer vejen. Resolut ruller chaufføren sideruden ned og siger på ravjysk, "at med udsigt til al den ballade må han da hellere flytte sin bil med det samme". Men hvor skal han køre hen, hvis han vil parkere oppe ved Nørrebrogade?

Betjenten smiler venligt, træder et skridt til side og forklarer, at han skal svinge til venstre. Med hånden vinker betjenten bilen gennem afspærringen uden at ane, at bz'erne fra Allotria med tilbageholdt åndedræt gemmer sig inde under lastbilens presenning. Få minutter efter drejer bilen om hjørnet ved Nørrebrogade.

Så uddramatisk endte det, der ellers var forudset til at blive den hidtil mest voldsomme konfrontation mellem politi og nogle håndfulde unge bz'ere.

Tilbage på den mennesketomme bygning hang bz'ernes afskedshilsen, et stort banner med teksten: »Vi bestemmer selv, hvornår vi vil slås!«

Den oplevelse kommer blikkenslageren vist aldrig til at glemme.

Begivenheden var godt stof i medierne og avlede folkelig gunst i hele landet. Det skete i januar 1983.

Julenisse barn og klovn sammen med Tryllekunstner Ib Groth Rasmussen tidl. Pjerrot på Bakken i Dyrehaven:

Der lå en lille købmands butik på Blågård's Plads 23, som var ejet af et ungt ægtepar som ikke selv havde børn, men var meget glade for os børn der boede lige i nærheden.

De havde altid gang i et eller andet hvor vi børn kunne bruges, det kunne være udbringning af vare, eller de tog nogle af os med ind til byen.

Købmanden (Ole) fik en god ide, han ville starte en nisse familie, så hvert år op til og efter jul, kunne vi tjene lidt penge, så det syntes vi var helt fint, de børn der med på ideen og havde lyst til lidt ekstra lommepenge skulle så være nissebørn og optræde med et eller andet. Det kunne være Klovn, tryllekunstner ("Trylle Ib" *Ib Groth Rasmussen*), bugtaler, linedanser, jonglør m.m.

Det blev så til at ud over at lege med børnene til en juletræsfesten som et eller andet firma eller fagforening afholdte for sine ansatte, eller medlemmer (det var meget populært dengang) så fandt vi ud af at det kunne være sjovt at optræde for børnene efter de havde danset om juletræet og alligevel sad og spiste deres gode poser, så havde forældrene tid til kaffe eller øl.

Nu var vi lige pludselig blevet små artister som kunne bruges til andet end nissebørn og dermed kunne vi optræde hele året dog efter skoletid.

Klovn på Bakken (børnecirkus Za Za):

På et tidspunkt blev der oprettet et børnecirkus på Bakken, hvor vi blev inviteret til at deltage i skole ferien, sammen med Ole-købmand som skulle sørge for at vi fik sat et program sammen. Vi skulle øve på forestillingen og det gjorde vi i baggården til købmandsbutikken, hvor vi også selv lavede de ting vi skulle bruge, så som fakirseng, fakler, klovne ting, f.eks. Kanon fotografiapparat, som var en træ kasse med hul i til en lille slange og en åbning bag til med et sort klæde over, således kunne jeg stikke hovedet ind under klædet og kunne hermed puste mel i hovedet som jeg på forhånd havde puttet i slangen. Vi lavede kostumer til klovne, fakir, balance kunstner og cirkus tjenere. Vi fik børn der var 4-5 år ældre en os med på ideen så de kunne sælge billetter og hjælpe med at bygge de ting vi skulle bruge.

Skøjteløb:

Løb på skøjter i Hans Tavsens Parken og på Peblinge Søen ved Søpavillonen på Københavns Skøjteløberforenings baner og hurtigløbs banen ved siden af:

Når vi skulle løbe på is skøjter, var det altid frostvejr og helst i lang tid for ellers kunne vi ikke løb på skøjter på søerne, men når det var en lille

smule frost begyndte kommunens folk at sprøjte vand på fodbold banerne i Hans Tavsens Parken, så vi kunne løbe på skøjter i løbet af et par dage. Det gjorde de så længe det var frostvejr, det var service. På søerne skulle det være hård frost i gennem længere tid så isen var sikker at færdes på. I gamle dage var det vinter og så koldt at vi

har haft bil race på Sortedams Søen, så selv om mange siger at det ikke passer er der alligevel statistikker der siger noget andet, der var ikke varmegrader en hel vinter som man kan opleve det i dag.

Siden 1870 er temperaturen i Danmark steget med knap 1,5 °C

Hellig Kors Skole 5 A

Fra venstre side: Viggo, Jørgen, Bent Klausen (Alko-ovnbutik, Gartnergade), Raino, Arly Larsen (Slotsgade), Jan Hansen, Jan Jacobsen (Jærggade), Finn Fleron, Birger Nielsen (Baggesensgade), Ole Jacobsen (Baggesensgade), Preben (Gartnergade), Poul (Gartnergade), Fra højre side: Erik Hansen (Blågårdsgade), Bjørn (eminent til at tegne..), Mogens (Slotsgade), Flemming Johansen (Todesgade), Arne Andersen, Kurt Larsen, Benny Olsen, Bent Frederiksen (Blågårds Plads.), Klasselærer Svend Jensen,

1960 - 1961 - 14.år gammel stod jeg i Mesterlære som Klejnsmed m. vægte som speciale:

Som jeg skrev tidligere løb jeg en del på rulleskøjter det var dengang de blev sat på fødderne med remme og havde metal hjul som ret hurtigt blev slidt i stykker og skulle udskiftes, der kommer min far så ind i billedet for han havde en god ven som havde en fabrik i hele baggården, på Gasværksvej på Vesterbro og med mange ansatte, som lavede vægte med lodder og trisser til forretninger, gadehandler og store fabrikker eks. Nordisk Kabel og Tråd, Carlsberg Bryggerierne, (Brovægte til vejning af lastbiler) og Toldvæsnet m.m.

Hver gang mine hjul gik itu skulle vi ud på fabrikken, Hedegaard og Møholdt for at få sat nye hjul på, det endte med at min far aftalte med Mester at jeg skulle i lære som Klejnsmed når jeg kom ud af skolen.

Da jeg kom ud af skolen skulle jeg starte på min læreplads som jeg glædede mig meget til, men da vi så kom der ud nogle år senere, for at skrive kontrakt, blev jeg lidt sur for der var kun en svend udover Mester tilbage af det store firma, svenden skulle det sidste år ud i et andet firma for at prøve noget af det nye. Jeg havde så min mester som var rigtig flink men, han drak for meget syntes jeg.

Han var dygtig til at lære fra sig for han lærte mig alt det der næsten var at lære inden for faget, så som svejsning, file emner op og bukke plader og meget andet.

Det var næsten for godt til at være sandt, det viste sig også at det var for godt, f.eks. på Carlsberg kunne han sætte sig til at drikke når han havde sat mig til at arbejde, så kunne han nå den første brandert inden frokost. Efter frokost når han havde sovet den første brandert væk, skulle han godkende det arbejde jeg havde lavet. Hans læder mappe var fyldt op med twist som han så brugte som hovedpude, den blev senere fyldt op med øl der blev puttet ind i twisten så de ikke klirrede. Han var meget smart, han kunne skrive svende løn på regningen selv om jeg kun var lærling. Det viste sig at han også havde en kæmpe regning ud hos cigarhandleren på øl og cerutter som skulle betales en gang om ugen. Jeg skulle møde en time før mester så jeg kunne nå at tænde op i ovnen så der var varmt når han mødte så han lige kunne nå et par pilsner inden vi tog cyklen til det første job, hvis vi da ikke skulle arbejde hjemme på værkstedet.

Sejlede på Grønland med Erika Dan:

Erika Dan var passager og motor fragt skib som var charteret af J. Lauritsen til at sejle til Grønland med passager og fragt, det var hovedsagelig alle former for mad, øl og spiritus.

Jeg havde den ”fornøjelse” at sejle med Erika Dan i 1962, som dreng i en alder af 15 år, dengang var der ikke noget om hvad man måtte og ikke måtte lave, der var kun et der gjaldt, lave det man fik besked på og så holde sig på god fod med alle de andre om bord.

Jeg arbejdede som koksmat ombord, jeg stod for det kolde bord og skulle sørge for at besætningen og passager fik det samme at spise, der måtte ikke være forskel maden. Jeg skulle meget tidligt op for der skulle være æg og bacon til matroserne som havde vagten, ellers blev man ret upopulær og så var det ikke så sjovt længere.

Vi havde nogle hårde dage når vi nåede syd spidsen (Kap Farvel) af Grønland, det var næsten altid hårdt vejer, passagerne havde det ikke så godt i maven så der blev serveret revet rugbrød og frugt til dem der var syge.

Dengang kom der stort set ikke andre skibe end os, så vi var meget populære når vi ankom for der var friske forsyninger til købmanden som var ejet af Kongelig Grønlands Handel (KGH). Vi havde købmandsvare, øl og spiritus som forsvandt ret hurtigt ud i byen.

Den dag var der fest i byens forsamlings huset.!

Rejse rundt med omrejsende Tivoli:

Efter en tur på havet tog jeg en tur rund i Danmark, på markeds pladser og byfester, med Trebien's Tivolipark.

Det var hårdt arbejde, der skulle sættes telte og spille boder op, derefter skulle vi sætte gevinster op og pynte teltene så de var klar til dagen efter ved middags tid hvor boderne skulle åbnes.

Når festen sluttede, skulle vi så i gang med at pille det hele ned i løbet af natten, så vi kunne komme videre til næste plads. Vi kørte om natten lige så snart vi havde pakket færdig, så startede det hel forfra.

Det sjove skete når vi havde fri, her gik vi på den lokale kro eller hvad der nu var af tilholdssteder i landsbyen, for der var mange piger der syntes det var interessant at komme i snak med gøgler folket, det udartede sig ikke altid positivt, de lokale drenge kunne godt blive sure og så var der øretæver i luften.

De lokal troede altid at de skulle tæve os, men de havde lige glemt hvor mange unge medhjælpere der var i sådan et tivoli, så det var ikke os der fik tævene.

Dengang kunne vi godt finde ud af at stoppe når alle havde fået et par på ørene, vi skulle ikke have knive eller andre våben op af lommen, eller sparke nogen i hovedet eller ryggen.

Krystalisværket som kusk medhjælper:

Køleskabe havde almindelige jævne mennesker ikke, men vi havde et lille isskab. Skabet var lille, og pladsen til madvarerne var yderst begrænset. Isen blev lagt i en kasse af zink inde i skabet. Så købte man en kvart stang krystal is (en stor klump glasklar is) i ismejeriet. Krystal isen blev leveret til ismejeriet pr. hestevogn fra Krystalisværket på Frederiksberg.

Jeg tog is stængerne, som var cirka 1 meter lange og kvadratiske, ud af vognen med en issyl og op på skulderen, hvor der lå en speciel beskyttelseskrave, hvorpå isen kunne ligge. Ismejerimanden huggede så isen ud i de stykker, kunderne ville have.

Så bar vi is stykket hjem i en spand, puttede det isskabet, og så havde vi et udmærket køl eller snarere svaleskab. Efter cirka 3-4 dage var isen smeltet, og man måtte af sted igen til ismejeriet. Ismejeriet kunne også levere mælk og morgenbrød, som blev sat uden for folks dør tidligt om morgenen. Varerne bestilte man i forvejen.

En gang om ugen kom ismejeri manden og ringede på døren for at få penge for de varer, der var leveret i ugens løb. Denne service var gratis og var noget, mange familier benyttede sig af. Ak ja, det var dengang, service var service og gebyrdjævelen ikke opfundet. Ismejerierne solgte også æg og smør. Smørret lå i store træ tønder, det kaldte man drittelsmør. Det var lidt finere og bedre, end at købe det i pakker. Ismejerimanden brugte en lille træ spade med et rillemønster på fladen.

Han dypede ”spaden” i en krukke med vand og stak den ind i smørret og for at tage en klump ud på et stykke pergament papir. Derefter bankede og formede han smørklumpen med spaden til en pæn kvadratisk facon. Det var ligesom noget særligt, når man pakkede sit smør ud og så rillemønstret fra træ spaden sidde i smørret.

Forbruget af isblokke fordoblet i varmen:

I København har varmen medført en fordobling i forbruget af isblokke til afkøling.

Krystalisværket på Finsensvej, der om sommeren på dage med jævnt pænt vejr sælger 200 tons is eller 8000 blokke daglig, har i disse dage et salg på 400 tons eller 16.000 blokke. Man har måttet tage af de store lagerbeholdninger af is, som oparbejdes i vinterens løb. På lørdag regner man med et forbrug på 500 tons eller 220.000 blokke. Dengang havde man ikke køleskab, men isskab i køkkenerne. Så blev vi sendt over efter en kvart stang is en gang imellem, den blev så lagt i en sink kasse ind i is skabet for at holde madvarerne kolde.

Vinter arbejde hos Caldo Petroleum:

1961 – 1964 (arbejdede kun om vinteren) Arbejdede jeg for Caldo Petroleum, det var hårdt arbejde med at slæbe Petroleum op på 4.sal til private kunde, det var ikke ualmindeligt at jeg tog 8-9 dunke med op på 4 eller 5 sal. Vi havde træ kasser til 4 dunke, her lagde jeg 2 styk ned, 1 stod op, så stillede jeg 3 oven på de 2, så havde jeg 6 dunke i en kasse, vi havde et specielt håndtag til 3 dunke, det gav så 9 dunke (ca.90 kg.) til 4-5 sal.

Til jul og nytår skulle der køres dobbelt ud til de fleste kunder hvis hellig dagen faldt på en hverdag. Vi arbejdede fra kl. 8:00 til omkring 22:00 for at alle havde petroleum nok til den kolde juleferie.

Vi kunne tjene rigtig mange penge på en vinter, det var så mange at vi ikke behøvede at arbejde om sommeren, men det kunne blive ret kedeligt så var det om at finde et lille sommer job.

Svejser hos Svejse Møller:

1963-1964 Svejser hos Svejse Møller på Åboulevarden.

Her fik jeg undervisning i svejsning af alt fra stål, jern, aluminium, støbejern. Her kom mange unge smede som skulle aflægge svendeprøve hjemme på deres læreplads, når de så havde filet forkert skulle vi hjælpe dem med at lægge nyt metal ned hvor de havde filet el. boret forkert. Alle de emner de fik udleveret til en prøve var stemplet så man kunne ikke bare udskifte emnet og tage et ny når man havde lavet noget forkert.

Vi lavede murstensvogne og stillads holder. Murstensvognen (lignede en sækkevogn) bestod af 2 hjul, en plade, 2 trillebør håndtag med noget der lignede to håndbremses, men i stedet for at bremse hjul sad der to halve tandhjul som klemte om den nederste stak mursten, når man så lænede vognen bagud tog man alle murstenene som stod oven på, i en arbejdsgang.

Sådan ser den ud i dag

En stilladsholder var en slags kroge, der blev muret ind i muren hvor efter man kunne skrue nogle jern i som holdt stilladset ind til muren så det ikke væltede. Disse kroge var efter endt arbejde nemme at skjule med fugemasse.

Carlsberg Bryggeriet en tørstig arbejdsplads:

1965-1966 Carlsberg Bryggeri. Mit første job på Carlsberg var snerydning, det var et hårdt job at rydde fortovet på Carlsbergs grund, alt sammen med kost og skovl. Proppen, var et sted hvor man blev sat til at tømme flasker der var fejl på eller flasker der ikke var helt fyldte, dem skulle vi tømme for derefter at knuse flasken som så blev lavet om til nye flasker. Kolonne passer, var mit næste job, som bestod i at se efter der ikke blev stop på maskinen. En kolonne var der hvor de beskidte flasker kom ind blev vasket, tørret, fyldt med øl, fik kapsel og mærkater på, for derefter at blive lagt i kasser med 50 flasker øl i hver kasse. At læsse togvogne var et meget hårdt job men godt betalt, vi var 3 mand på båndet, hver mand arbejdede 20 minutter og pause i 40 minutter. Vi læssede ølkasser med 50 øl i kassen på paller, derefter blev de læsset på togvognene med truck. Kusk medhjælper, (medhjælper på øl vogn) var jeg i en periode på et ½ år, det var et hyggeligt job, men belastede for leveren da vi altid sluttede dagen på et værtshus hvor vi fik brændevin og øl hverdag til frokost. Derefter blev jeg Smedemedhjælper. Jeg var med til at bygge den første kolonne til nye kasser i plastik og 30 øl. Det var ikke populært mange frygtede arbejdsløshed, men indså snart at det egentlig kun var det meget tunge arbejde der forsvandt.

Soldat i Kronens Artilleri:

Soldat i Kronens Artilleri, Sjælsmark Kaserne
2.marts 1966 – 29.april 1967

Det år gik hurtigt, jeg tror det var fordi vi havde et stort og godt sammenhold i hele 1.batteri også bland befalingsmændene og de menige.

Det var en tid hvor jeg knyttede mange venskaber, specielt med 3 andre fra holdet. Vi mødtes i mange år efter, det var altid den lørdag der lå nærmest d.29.april, vi gik i byen, fik en god middag og på diskotek bag efter.

En jeg så mange år efter var Kjell Hansen og hans familie, vi tog på mange gode ferieture sammen og havde mange traditioner omkring Påske, fastelavn og jul.

Venskabet gled ud da jeg blev skilt 21 år efter d. 29.april 1967

8.marts 1966 blev jeg far til Tonny / (børnebørn Kristina – Lucas – Frederikke).

11.juli 1973 blev jeg far til Henrik / (børnebørn Mads – Jacob.)

11.maj 1995 blev jeg far til Marcus

Ekstra job medens jeg var ansat som Postbud:

På en tankstation ved Svanemøllen Station, vask og klargøring af biler.

Kørte som Chauffør for Evanco kontorforsyning, jeg skulle køre kontor materiale ud til forskellige firmaer, samt tryksager (brev papir samt kuverter med firmatryk/logo).

Arbejdede om eftermiddagen med at slæbe Petroleum til forretninger sammen med Svorger Ib og Edgar Knudsen.

Ansæt ved Post og Telegrafvæsenet 5.maj 1967

Ved P&T (Post og Telegrafvæsenet) har jeg lavet mange forskellige ting i de 40 år jeg var ansat.

Postbud på Nørrebro, Jagtvejen 73 – 1, Ågade 112 – 144, Henrik Rungs Gade, Hans Egedesgade, Florsgade, Hjort Lorenzensgade, Krügersgade, Laurids Skaugade, Ahlmannsgade, Jagtvej 2 – 8, Sjællandsgade, Sjællandsgade Side Alle, Udbygade, Guldbergsgade, Guldbergs Plads.

Det var den gang postbudene gik (løb) med post. For at blive postbud skulle man dengang i gennem en skole uddannelse på Købmagergades Postkontor som varede i 2 år, i den tid bar man sort uniform og hed Reservepostbud. Efter jeg blev rigtig postbud var jeg på Nørrebro i 3 år som brevomdeler.

Jeg besluttede mig for at skulle prøve noget andet og kom i kontortjenesten dvs. sortere post op til postbudene m.m. som ”overpostbud”. Det var et job med dag, eftermiddag, aften og nattevagter, så det var ikke lige noget for mig i længden.

Jeg syntes det var for kedeligt så jeg skulle prøve at sortere post på Københavns Hovedbanegård, det skulle vise sig at det ikke holdt så længe så jeg måtte videre i min søgen efter noget jeg måske kunne holde ud, så det blev et indleverings postkontor (K 9) i Dronnings Tværgade som kontorpakmester, og et postkontor på Christianshavn Ovengaden neden Vandet, og derefter (K 30) på Nørrebrogade 10.

Det holdt heller ikke så længe så jeg måtte prøve noget nyt, som blev retur postkontoret, hvor vi sad og fandt frem til folk som postbudet ikke kunde finde ude på distriktet, det kaldte vi for ”døde breve”, dem vi ikke kunne finde fik så lov til at ligge på lager i 3 måneder, derefter blev de kørt på Vestforbrændingen med os som vagter.

Det blev også en kort affære, hvorefter jeg havnede på Postens Filateli, det var her de første frimærkerne blev udgivet fra når der kom et nyt mærke, så stod samlerne i kø for at købe de nye frimærker og få mærkerne sat på kuverter (førstedags kuverter) førstedags stemplet.

Jeg oplevede her at være med på den første Danske Internationale Frimærke Udstilling Hafnia 76 som varede i 10 dage.

Det var en oplevelse af de store med mange aktiviteter og mange timers arbejde (ca.12 timer hver dag) Da det sluttede var hverdagen blevet kedelig så jeg måtte igen ud for at prøve noget nyt.

1976 var et nyt kapitel i de 40 år jeg var ansat, det var da jeg kom på tele siden (Radio Ingeniørtjenesten) i Post og Telegrafvæsenet:

Tænk lige på, at det tidspunkt var der ikke noget der hed ”mobil telefon” det nærmeste man kom på en mobil telefon var en telefon med et almindeligt telefonrør og et batteri og en lang antenne hvorved man kunne få forbindelse med Lyngby Radio som så stillede dig om til telefonnummeret du bad om.

Der var selvfølgelig også det der hed Walkie-talkie eller kort / langbølge radio senere kom der en lille dims som var forløberen for den mobiltelefon vi kender i dag som OPS Offentlige Person Søger, der var et lille display hvor man kunne aflæse det telefon nummer der blev ringet fra, så kunne man gå til en almindelig telefon og ringe til det nummer som blev vist.

Jeg blev ansat på tegnestuen på Islands Brygge som kontorbetjent hvor jeg skulle passe Kopimaskiner og lave lustryk m.m. post udbringning i bygningen til alle der havde med Televæsenet at gøre.

Det bestod af Luftfartsvæsenet, P&T typegodkendelsen og Radio Ingeniør Tjenesten som jeg hørte ind under.

Her var muligheder som jeg straks måtte udnytte, det kom ret hurtigt da jeg havde en kollega lige ved siden af som gik og lavede print plader (bundkort til radio komponenter) som man brugte i eksperimenter før en produktion (Fuglerede).

Jeg lærte hurtigt at lave printplader, det var en glasfiber plade med kobber på, som blev belyst gennem en film der var lavet efter et layout, som igen, var lavet på tegnestuen. Pladen skulle have noget emulation (lysfølsom lak) lagt på, først skulle pladen slibes fri for fedt med ståluld så skulle lakken hældes på derefter skulle den slynges så det overskydende lak kom af ved hjælp af en gammel pladespiller som til 45 plader sat op til 3 dobbelt hastighed, og blev derefter ætset med syre. Jeg fik også lært at bruge et Reprokamera ved hjælp af en del kurser hos Agfa og Kodak. Jeg brugte en hel vinter på 4 måneder med at gå på kursus 2 dage om ugen hvor jeg skulle lære anvendt fotografi, til brug ved fotografering af prototyper, brochurer, portræt og begivenheder i P&T.

Ved siden af mit kontor var et fotoatelier som blev brugt til gennem fotografering og typegodkende fjernstyret biler, radio, og meget andet som dengang skulle godkendes af P&T, således at der kunne tages stik prøver senere for at se om der var lavet om på opsætning af produktet.

Snart var jeg helt ude af alt hvad der hed Lystryk, kopimaskiner og postomdeling for nu stod den kun på fotografering og print m.m. vi begyndte snart at få udstyr til at vi kunne lave vores egne farve fotografier og fremkalde farvefilm.

Jeg blev nu brugt til at fotograferer tele udstyr og sendemaster som skulle pilles ned forskellige steder i landet.

Jeg har lavet et par udstillinger på Skamlebæk Radio, Kalundborg Radio, og da man nedlagde Lyngby Radio

Her havde vi brug for mikrofilm til at fotograferer gamle aviser fra egns museum og bøger fra biblioteker og hvor vi ellers kunne få informationerne fra.

Vi lavede fotostater som ikke var så brugt på den tid, vi brugte en tagrende med en elektriker rør sat fast en cm. fra bunden på tagrenden, således skulle vi ikke bruge så meget fremkaldervæske.

Jeg blev efter ca. 3 år ansat i vores reklame afdeling som fotograf, med mit eget fotoatelier med alt det foto udstyr man kunne tænke sig, derudover havde jeg video udstyr i eget klippe rum med mikserpult, forevisnings rum og videomaskiner m.m.

Vi lavede brochure til alt muligt teleudstyr, fjernskriver, omstillingsborde, udstyr på centralerne, telefoner og OPS (Offentlig Person Søger) og m.m.

Efter 2 år blev alt reklame arbejde uliciteret til et Reklamebureau, så skulle jeg til at finde noget andet igen, denne gang blev det en afdeling lige i nærheden.

Det blev vores Repro/trykkeri afd. de ville oprette en stilling til mig som jeg så skulle søge.

Her blev jeg brugt som fotograf til alverden ting, det kunne være dokumentation af sendemaster der skulle nedlægges, foto til Id-kort, "pressefoto" til et internt blad, reklamefoto til intern brug samt foto til forskellige begivenheder, indvielser, jubilæum, runde fødselsdage m.m.

I vores trykkeri blev jeg brugt til trykning af brevpapir, kuverter, visitkort, flayers og mange specialiteter, alt sammen til intern brug.

Læs mere senere, opdatering følger !